

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

رئیس

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۹/۱۵

شماره: ۱۰/۱۱/۸۹۴۵/ص

پیوست: ندارد

باسمه تعالی

حضور محترم حضرت حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر رئیسی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیت

حضرت تعالی در مناسبت‌های مختلف چه قبل از حضور در مقام ریاست جمهوری و چه بعد از آن همواره به موضوع آب به عنوان یکی از مشکلات کشور اشاره فرموده‌اید و در سفرهای اخیر استانی از نزدیک نیز ملاحظه فرمودید که ابعاد این مشکل تا چه اندازه ملموس و جدی است. پدیده مهم کم‌آبی مزمن و بحران آب، همواره یکی از دغدغه‌ها و نگرانی‌های اتاق ایران برای پایداری سرزمین بوده است. لذا با عنایت به دیدگاه‌های جنابعالی و با اغتنام فرصت، این نامه برای تبیین ابعاد چالش‌های موجود و پیش رو، همراه با پیشنهادهای راهبردی تقدیم می‌گردد:

الف- مروری کوتاه بر سیمای وضع موجود:

۱. گسترش چاه‌های غیرمجاز از یک سو و بهره‌برداری‌های بی‌رویه از سویی دیگر، سبب بروز کسری مخزن بیش از ۱۳۵ میلیارد مترمکعبی در منابع آب زیرزمینی، ممنوعه و ممنوعه بحرانی بودن ۴۰۹ دشت از ۶۰۹ دشت در کشور، وقوع پدیده نشست زمین در بسیاری از دشت‌های کشور و در معرض خطر قرار گرفتن مناطق شهری و زیرساخت‌های مهم در شهرها در اثر تخلیه آب‌های زیرزمینی شده است.
۲. بدلیل افزایش مداخلات انسانی، احداث سدهای متعدد، تخصیص کلیه منابع آب در حوضه به منابع انسانی و پدیده تغییر اقلیم، میزان رواناب‌های کشور در نیمه اول دهه ۹۰ نسبت به نیمه اول دهه ۵۰، کاهش ۵۰ درصدی داشته است. استمرار این بی‌توجهی در چرخه هیدرولوژیکی می‌تواند سبب شدیدتر شدن درصد کاهش رواناب شود.

بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد

تهران، خیابان طالقانی، شماره ۱۷۵ تلفن: ۸۵۷۳۰۰۰۰ فکس: ۸۸۸۲۵۱۱۱

175 Taleghani St. Tehran 15814. Iran Tel:(+9821) 85730000 Fax: (+9821) 88825111

web: www.iccima.ir

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۹/۱۵

شماره: ۱۰/۱/۸۹۴۵/ص

پیوست: ندارد

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

رئیس

۳. بی توجهی به تخصیص حقبه‌های زیست‌محیطی، دریاچه‌ها، تالاب‌ها و محیط‌های آبی کشور سبب از بین رفتن یا در معرض تخریب قرار گرفتن این پیکره‌های آبی که نقش مهمی در پایداری اکولوژیکی، متعادل کردن آب و هوا، رونق اقتصادی و ایجاد محیط مناسب برای زندگی دارند، شده است. آثار از بین رفتن این منابع طبیعی، سبب افزایش پدیده‌های ناگوار زیست‌محیطی مانند بروز پدیده ریزگردها بطور گسترده در کشور شده است.

۴. آلودگی منابع آب و اثرات و تبعات مترتب بر آن، وضعیت بسیار نگران‌کننده‌ای را در مورد سلامتی شهروندان و محیط‌زیست ایجاد نموده که بدون تردید ادامه آن ابعاد پیچیده‌ای را برای سلامتی آحاد جامعه و تولید محصولات کشاورزی در بر خواهند داشت.

۵. فقدان دیپلماسی فعال در بهره‌برداری از آب‌های مرزی کشور، موجب شده است که کشور در بهره برداری پایدار از منابع آب مشترک و حقبه‌های مرزی دچار خسارت‌هایی شود. مرزهای آبی کشور مستعد اختلافات آبی است که با وقوع خشکسالی‌ها این اختلافات شدیدتر خواهد شد.

۶. همان‌گونه که در سفرهای استانی ملاحظه فرمودید، تنش‌های اجتماعی ناشی از بحران آب رشد فزاینده‌ای پیدا نموده و به شکل تعارضات اجتماعی تظاهر پیدا نموده است که استمرار آن می‌تواند منجر به مشکلات امنیتی در کشور شود.

ب- مشکلات پیش رو در صورت ادامه وضع موجود:

۱. ادامه و تشدید بحران آب سبب تعمیق اثرات منفی اقتصادی-اجتماعی مانند کاهش سرمایه، تشدید تعارضات اجتماعی و افزایش بیکاری و کاهش تولیدات خواهد شد.

۲. مشکلات برشمرده با بروز آثار تغییرات اقلیم و وقوع پدیده‌های خشکسالی طولانی‌مدت تشدید گردیده و در آینده نیز ادامه خواهد داشت. بدون تردید در آینده نه چندان دور، رقابت‌ها بر سر دسترسی به منابع آب محدود، موجب گسترش و شدت منازعات و تنش‌های اجتماعی-اقتصادی بر سر تقسیم و تسهیم آب در نقاط مختلف شده و در صورت عدم چاره‌اندیشی، به مناطق بیشتری تسری پیدا خواهد کرد.

ج- مروری بر علل بنیادی موجد وضع موجود:

بررسی‌ها نشان می‌دهد که این بحران ناشی از نگرش‌های منطقه‌ای متأثر از تمایلات سیاسی، تکیه بر گسترش و ایجاد فعالیت‌های صرفاً ساخت‌افزاری و تأمین آب به دلیل مقاصد اقتصادی (بخصوص گسترش سدسازی، حفر چاه‌ها حتی در حریم‌های ممنوعه، انتقال آب بین‌حوضه‌ای و شیرین‌سازی آب دریاها)،

بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۹/۱۵

شماره: ۱۰/۱۱/۸۹۴۵/ص

پیوست: ندارد

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

رئیس

تشدید افزایش برداشت از ظرفیت آب‌های زیرزمینی و از همه مهم‌تر توسعه همه جانبه اقتصادی خارج از ظرفیت‌های اکولوژی آب کشور و عدم توجه به آب بعنوان یک عامل بین بخشی اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی می‌باشد. با کمال تأسف این فرآیند بدون واکاوی تجربیات گذشته و یادگیری از درس‌آموخته‌های آن، همچنان در روح برنامه‌های مدیریتی و توسعه‌ای کشور حاکم است که خود موجب فشار مضاعف و شدت گرفتن وخامت آب کشور می‌گردد.

د- پیشنهادها:

مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران که در اجرای تبصره بند "الف" ماده (۱) قانون بهبود فضای کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ ایجاد و شروع به فعالیت نموده است، از بدو تأسیس مطالعات گسترده‌ای را برای ارزیابی شیوه‌های برون‌رفت از بحران آب سازماندهی نموده و همواره سعی نموده در ایفای مسئولیت های قانونی اتاق ایران با ارائه پیشنهادهای و مشاوره‌های راهبردی، برگرفته از مطالعات اقتصادی و فنی در مورد مسائل و چالش‌های موجود در حوزه آب و کشاورزی به ارکان حاکمیتی و مسئولان نظام مؤثر باشد. اینک که دولت محترم مستقر و برنامه‌های اجرایی خود را در کلیه زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آغاز نموده ضمن عطف توجه حضرتعالی به مفاد نامه فوق‌الشاره، پیشنهادهای زیر را در مقوله مدیریت آب درج می‌نماید:

۱. واقعیت این است که در واکاوی راهکارهای برون‌رفت از شرایط بحران آب، بسیاری از راهکارهای اصلی و اثرگذار را باید خارج از بخش عرضه آب جستجو کرد. لذا ضروری است، به منظور رفع چالش‌های موجود، عزم و اراده ملی، هماهنگی بین ارگان‌ها و دستگاه‌ها از طریق بکارگیری ابزارها و تجهیزات مناسب فراهم شود، زیرا آب یک عامل فرابخشی و چندوجهی است. اهم راهکارهای موجود برای مقابله با این بحران ملی شامل: بازتخصیص هوشمندانه و تدریجی آب برای کلیه بخش‌های مصرف، تخصیص آب صرفه‌جویی شده به محیط زیست، توجه به ردپای آب، تحویل آب بر اساس آب قابل برنامه‌ریزی و متناسب با ظرفیت‌های اکولوژیکی، تمرکز بر افزایش بهره‌وری آب در کلیه بخش‌های مصرف، تعادل بخشی آب‌های زیرزمینی، اصلاح ساختار آب بر مبنای استقرار نظام تدبیر مناسب آب و فعال‌سازی دیپلماسی آب می‌باشد. نکته مهم متوقف کردن فوری تمام طرح‌های سرمایه‌گذاری نیمه‌تمامی است که منابع آبی در دشت‌های بحرانی را تحت فشار بیشتری قرار می‌دهد.

۲. پیشنهاد می‌شود بمنظور احیای مدیریت آب کشور مبتنی بر راهکارهای مدبرانه و مؤثر، ایجاد اجماع و جریان‌سازی در سطوح مختلف، با بکارگیری ظرفیت‌های علمی کشور، نخبگان، بخش خصوصی و بویژه ذی‌نفعان و بهره‌برداران و همچنین با مشارکت نمایندگان قوای سه‌گانه، نقشه راه و الگوی

بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد

تهران، خیابان طالقانی، شماره ۱۷۵ تلفن: ۸۵۷۳۰۰۰۰ فکس: ۸۸۸۲۵۱۱۱

175 Taleghani St. Tehran 15814. Iran Tel:(+9821) 85730000 Fax: (+9821) 88825111

web: www.iccima.ir

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۹/۱۵

شماره: ۱۰/۱۱/۸۹۴۵/ص

پیوست: ندارد

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

رئیس

برونرفت از بحران موجود تهیه شود. این برنامه باید بر اساس برنامه زمانی و با قبول مسئولیت و یا تفکیک مسئولیت دستگاه‌ها، نهادهای و بخش‌های مختلف، به سرعت اقدامات اجرایی را تعیین و پیگیری کند. شایسته ذکر است که می‌توان از ظرفیت تهیه، تصویب و اجرای برنامه هفتم توسعه نیز برای حل بحران آب استفاده مؤثری کرد. موضوع آب می‌تواند یکی از اولویت‌های برنامه هفتم در نظر گرفته شود.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، با اتکا به مطالعات گسترده مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب و نیز سایر واحدهای مرتبط اعم از استان‌ها و کمیسیون‌ها، آمادگی خود را در بکارگیری کلیه ظرفیت‌های موجود برای انجام هرگونه اقدام در این مسیر حیاتی و مهم اعلام می‌دارد. در خاتمه تأکید می‌گردد که موضوع آب و نظام مدیریت آب به یک موضوع مزمن و پیچیده تبدیل شده است که حل آن نیازمند اتخاذ تدابیر جدید، کارا و به موقع و نیز تغییر بخش‌های عمده‌ای از رویکردهای گذشته می‌باشد. هر چه در شکل‌گیری یک اقدام عمیق و گسترده ملی درنگ شود، راهکارهای موجود کم‌اثرتر و با هزینه افزون‌تری روبه‌رو می‌شود.

مزید تأییدات جنابعالی را از خداوند سبحان مسئلت دارم.

غلامحسین شافعی

بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد

تهران، خیابان طالقانی، شماره ۱۷۵ تلفن: ۸۵۷۳۰۰۰۰ فکس: ۸۸۸۲۵۱۱۱

175 Taleghani St. Tehran 15814. Iran Tel: (+9821) 85730000 Fax: (+9821) 88825111

web: www.iccima.ir